

EVROPSKA KOMISIJA
GENERALNI DIREKTORAT ZA ZDRAVJE IN VARNOST HRANE

Prehranska trajnostnost, mednarodni odnosi
Strategija „od vil do vilic“

ZBIRNO POROČILO

SKUPNA SEJA PLATFORME EU O IZGUBAH HRANE IN ŽIVILSKIH ODPADKIH

IN EVROPSKEGA DRŽAVLJANSKEGA FORUMA

GD ZA ZDRAVJE IN VARNOST HRANE (SANTE)

Hibridna seja

7. november 2023

Predsednik (1): Klaus Berend, GD za zdravje in varnost hrane.

Evropska komisija in organi EU (9): GD za zdravje in varnost hrane, GD za okolje, GD za kmetijstvo in razvoj podeželja, GD za raziskave in inovacije, JRC (Skupno raziskovalno središče), Eurostat, EEA (Evropska agencija za okolje), EASME (Izvajalska agencija za mala in srednja podjetja), EESO (Evropski ekonomsko-socialni odbor), OR (Evropski odbor regij).

Zastopane države članice (23): AT, BE, BG, CZ, DK, EL, EE, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LT, LU, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI, ES.

Organizacije zasebnega sektorja (39): BEUC (Evropska potrošniška organizacija), Boroume, Copa Cogeca (Copa Cogeca – Evropski glas kmetov in kmetijskih zadrug), CTC (Center za čisto tehnologijo (Tehnološka univerza Munster)), Consorzio Bestack, DUH (Deutsche Umwelthilfe e.V.), ECSLA (Evropsko združenje za hladilnice in logistiko), EFFPA (Evropsko združenje nekdanjih predelovalcev hrane), EuroCommerce (evropska organizacija, ki zastopa maloprodajni in veleprodajni sektor), EuroCoop (Evropska skupnost potrošniških zadrug), EUPPA (Evropsko združenje predelovalcev krompirja), Europatat (Evropsko združenje za trgovino s krompirjem), FEBA (Evropsko združenje bank hrane), FoodCloud, FoodServiceEurope, Foodwin (Mreža za inovacije na področju živilskih odpadkov), Freshfel Europe, Eucofel (Evropsko združenje za trgovino s sadjem in zelenjavo), Azti Foundation (Fundación AZTI – AZTI Fundazioa), Hotrec (Hotels, Restaurants & Cafés in Europe (hoteli, restavracije in kavarne v Evropi)), HUA (Univerza Harokopio), HFBA (Združenje madžarskih bank hrane), Independent Retail Europe, IFWC (Mednarodna koalicija za živilske odpadke), Last Minute Market, Les Restos du Coeur, Matvett-Norsus-Nofina Consortium, Rabobank, Regal Normandie, SWF (gibanje Stop Wasting Food), Too Good To Go, Venturis Horeca, WUR (Univerza in raziskovalni center Wageningen), WRAP (Akcijski program za odpadke in vire), Svetovno združenje trgov na debelo (World Union of Wholesale Markets – WUWM), Zero Waste Scotland.

Druge javne organizacije (5): OECD (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj), FAO (Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo), UNEP (Program Združenih narodov za okolje).

Opazovalci (1): NO

Skupna seja platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih ter evropskega državlanskega foruma

1. Pozdrav in uvod v sklop o povratnih informacijah predsednika: Klaus Berend, direktor za varnost hrane, trajnostnost in inovacije

Predsednik je na začetku seje pozdravil udeležence skupne seje evropskega državlanskega foruma in člane platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih. Članom evropskega državlanskega foruma se je zahvalil za pripravo priporočil za okrepitev ukrepov proti živilskim odpadkom v EU. Predsednik se je skliceval na sprejem zakonodajnega predloga Evropske komisije o določitvi ciljev zmanjšanja živilskih odpadkov, ki naj bi jih države članice dosegle do leta 2030, in na objavo poročila državljanov skupaj z oceno učinka, priloženo predlogu. Evropska komisija je v poročilu predstavila svoj pogled na priporočila državljanov in navedla, kako bi ta priporočila podprla njeno splošno delo v zvezi z živilskimi odpadki in usmerjala države članice pri doseganju prihodnjih ciljev.

2. Uvod moderatorja

Moderator je pozdravil udeležence, ki so se pridružili na spletu in v Bruslju, ter predstavil dnevni red seje.

3. Uvodni nagovor (videoposnetek) generalne direktorice GD za zdravje in varnost hrane Sandre Gallina

Generalna direktorica Sandra Gallina je v uvodnem nagovoru predstavila zakonodajni predlog Evropske komisije in poudarila pomen priporočil državljanov za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov v EU. Priporočila državljanov so izražena v zavezujočih ciljih iz zakonodajnega predloga, po sprejetju katerih bodo morale države članice sprejeti celostni pristop, ki bo vključeval vse ključne akterje pri ukrepanju za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov in podprl spremembe vedenja potrošnikov. Opozorila je na poziv državljanov k vzpostavitvi poštene in pravične prehranske verige in podpiranju doniranja hrane po vsej EU, pa tudi pomen spremljanja živilskih odpadkov in spodbujanja zavez nosilcev živilske dejavnosti k zmanjšanju živilskih odpadkov, med drugim s Kodeksom ravnanja EU o odgovornih poslovnih in tržnih praksah v živilskem sektorju.

4. Pripombe Generalnega direktorata za komuniciranje

Direktor za predstavništvo in komuniciranje v državah članicah Richard Kühnel je poudaril pomen te skupne seje, saj je Evropski komisiji in članom platforme zagotovila priložnost, da državljanom posredujejo povratne informacije o njihovih priporočilih. Dejal je, da poteka naslednji krog državljskih forumov, in povedal, da bo platforma za državljsko udejstvovanje kmalu na voljo na spletu.

5. Predstavitev priporočil evropskega državlanskega foruma o živilskih odpadkih in izmenjava mnenj s člani foruma (tematski sklop I: sodelovanje v prehranski vrednostni verigi: od vil do vilic) ([PDE](#))

Predstavniki evropskega državlanskega foruma, ki so sodelovali pri tematskem sklopu I, so predstavili [priporočila 1–7](#), čemur je sledila izmenjava mnenj s člani foruma, vključno s predstavniki Evropske komisije (GD za zdravje in varnost hrane – SANTE in GD za kmetijstvo in razvoj podeželja – AGRI),

francoskega ministrstva za kmetijstvo in prehransko suverenost, organizacije Copa Cogeca in združenja FEBA.

GD za zdravje in varnost hrane se je zahvalil državljanom za njihova priporočila ter pozval k dejavnemu sodelovanju vseh akterjev pri preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov in krepitvi sodelovanja v celotni prehranski verigi. Tak celostni pristop je izražen v obveznostih, določenih v zakonodaji EU o odpadkih, in ponovno poudarjen v zakonodajnem predlogu Evropske komisije o določitvi ciljev za zmanjšanje živilskih odpadkov. GD za zdravje in varnost hrane je predložil pripombe na priporočila državljanov, pri čemer se je osredotočil na priporočila 3, 4, 5 in 6.

V skladu z zakonodajo EU o odpadkih (okvirna direktiva o odpadkih) morajo države članice že zdaj spodbujati doniranje hrane, zakonodajni predlog Evropske komisije pa naj bi dodatno spodbudil in podprl to prakso po vsej EU, kar bi prispevalo k zagotavljanju presežne hrane tistim, ki jo potrebujejo. Evropska komisija je Evropskemu združenju bank hrane (FEBA) v okviru programa Enotni trg dodelila tudi finančna nepovratna sredstva (za ukrep), da bi podprla krepitev zmogljivosti bank hrane. V zvezi z lajšanjem souporabe podatkov in dobrih praks je Evropska komisija pojasnila, da sta bili za obravnavo te potrebe vzpostavljeni platforma EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih in mreža digitalnih virov, tj. [vozlišče EU za preprečevanje izgub hrane in živilskih odpadkov](#). Poleg tega je Skupno raziskovalno središče Evropske komisije razvilo okvir ocenjevanja za pomoč vsem akterjem pri ocenjevanju učinkovitosti pobud za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov, vključno s kalkulatorjem za količinsko opredelitev s tem povezanih učinkov. Mreže mest, kot so Eurocities, Milanski pakt mest o prehranski politiki in ICLEI (Lokalne oblasti za trajnostni razvoj), izvajajo različne vzajemne programe, namenjene mestom. Kar zadeva podatke o stopnjah živilskih odpadkov, morajo države članice v skladu z zakonodajo EU o odpadkih spremljati stopnje živilskih odpadkov v vsaki fazi preskrbe s hrano z uporabo skupne metodologije merjenja in o ugotovitvah poročati statističnemu uradu EU, tj. Eurostatu. Državlјansko udelestvo je tema, ki jo je mogoče v prihodnosti dodati na dnevni red platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih, da bi si lahko člani izmenjavali izkušnje in se iz njih učili.

GD za kmetijstvo in razvoj podeželja se je prav tako zahvalil državljanom za njihova priporočila in pripomnil, da je prehranska trajnostnost v priporočilih 1, 2 in 7 obravnavana bolj na splošno in da povezava med lokalno, sezonsko in kratko dobavno verigo ter zmanjšanjem živilskih odpadkov sama po sebi še ni dokazana. Priporočila državljanov odražajo splošno razmišljanje Evropske komisije o prehranski trajnostnosti in zagotavljajo, da se upoštevajo vse ustrezne razsežnosti. GD za kmetijstvo in razvoj podeželja je opozoril na pomen pravil notranjega trga ter spodbujanja regionalnih programov, teritorialnih ukrepov in prehranskih sistemov. Omenil je, da so nekatere države članice v svoje nacionalne strateške načrte v okviru skupne kmetijske politike (SKP) vključile podporo za lokalne trge in kratke dobavne verige, ter navedel, da v strateških načrtih SKP ni operativnega kazalnika, ki bi omogočal spremljanje prizadevanj za zmanjšanje izgub hrane in živilskih odpadkov. GD za kmetijstvo in razvoj podeželja je poudaril, da mora vsak akter v prehranski verigi imeti svojo vlogo, in navedel, da predlagani cilji za zmanjšanje živilskih odpadkov trenutno ne vključujejo primarne proizvodnje. Ob sklicevanju na priporočila 5 in 6 je poudaril pomen sodelovanja deležnikov pri razvoju politike EU na področju hrane in kmetijstva ter navedel, da bo Evropska komisija začela strateški dialog za razpravo o prihodnosti kmetijstva v EU. Ob sklicevanju na priporočilo glede nepoštenih trgovinskih praks je navedel, da izvršilni organi držav članic pozorno spremljajo nepoštene trgovinske prakse in da je podpora kmetom pri njihovi pogajalski moči z drugimi akterji v prehranski verigi razlog za to, da so se kmetom dodelile izjeme od pravil konkurence ter razvili sporazumi o trajnostnosti in drugi ukrepi za podporo kmetijskim organizacijam. Skratka, priporočila državljanov so skladna s sedanjimi in prihodnjimi načrti Evropske komisije.

Francosko ministrstvo za kmetijstvo in prehransko suverenost se je državljanom zahvalilo za njihovo delo in priporočila, ki podpirajo usmeritve, sprejete na nacionalni ravni, zlasti teritorialno razsežnost. Z vzpostavitev teritorialnih projektov za prehrano v Franciji se podpirajo vzpostavljanje kmetij, kratke dobavne verige in zagotavljanje trajnostne in visokokakovostne hrane v menzah. Trenutno se izvaja 430 takih projektov, ki so bili pripravljeni s skupnimi ukrepi, pri čemer je preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov ena od razsežnosti, ki jih je mogoče obravnavati. Poleg tega v Franciji obstajajo mreže, ki so v celoti osredotočene na preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov (REGAL). Kar zadeva finančne spodbude za doniranje hrane, so v skladu s francoskimi davčnimi pravili dovoljeni davčni dobropisi za pravne osebe v višini do 60 % neto knjigovodske vrednosti donirane hrane. Poleg tega morajo nekateri deležniki v skladu z zakonodajo skleniti sporazume o partnerstvu z bankami hrane za doniranje presežne hrane ter pripraviti načrt upravljanja za zagotovitev kakovosti donirane hrane. Francosko ministrstvo je poudarilo pomen ozaveščanja o uživanju zdravih sezonskih proizvodov, pri čemer je navedlo, da je izobraževanje o hrani in okusu vključeno v šolski učni načrt, v prihodnosti pa bo morda treba v trgovinah s površino, večjo od 400 m², navesti informacije o sezonskosti sadja in zelenjave.

Organizacija **Copa Cogeca** se je zahvalila državljanom za celovita priporočila in poudarila, da priznava, da kmetje ne želijo zavreči proizvedene hrane ter da na trgu obstaja neravnovesje moči. V zvezi s priporočilom 1 je pozdravila predloge za krepitev vloge proizvajalcev in zmanjšanje neravnovesja moči v prehranski vrednostni verigi, in sicer s spremljanjem in boljšim izvrševanjem direktive o nepoštenih trgovinskih praksah. Copa Cogeca je izrazila pomisleke glede priporočila o uporabi najbližjega proizvajalca, saj bi to lahko bilo v nasprotju s pravili o konkurenci in morda ne bi prineslo želenih rezultatov. Pozdravila je prizadevanja za spodbujanje neposredne prodaje „grdega“ sadja in zelenjave ter poudarila pomen tržnih standardov, ki so „skupni jezik“ trga ter zagotavljajo visoko kakovost in preprečujejo izkrivljanje trga, ter pojasnila, da se ti ne uporabljajo za neposredno prodajo. Copa Cogeca je predstavila primere pobud, v katere so vključeni kmetje in kmetijske zadrage, kot je madžarski pilotni program, ki povezuje Združenje madžarskih bank hrane in budimpeški veleprodajni trg, da bi našli prodajne možnosti za „grdo“ sadje in zelenjavo. Podoben projekt se izvaja tudi na Nizozemskem, v okviru katerega se „grdo“ sadje in zelenjava pretvorijo v predelana živila. V zvezi s priporočilom 2 je Copa Cogeca podprla promocijo lokalnih proizvodov, saj se s tem kmetje približajo potrošnikom, prav tako se lahko prispeva k večjemu spoštovanju vrednosti hrane (taki projekti se izvajajo v Italiji, Avstriji, na Finskem itd.). V zvezi s priporočilom 7 je poudarila, da je treba opredeliti, kaj je sezonska in kaj lokalna hrana.

Združenje **FEBA** se je zahvalilo državljanom za njihova priporočila in osredotočenost na doniranje hrane, zlasti glede na to, da se doniranje presežne hrane zmanjšuje, medtem ko je povpraševanje po hrani v dobrodelnih organizacijah vse večje zaradi vse večjega števila ljudi, ki jo potrebujejo, operativni stroški bank hrane pa se povečujejo (zaradi inflacije in višjih stroškov energije, povezanih z rusko vojno agresijo proti Ukrajini). Banke hrane obravnavajo številna področja, izpostavljena v priporočilih državljanov, zlasti potrebo po finančni podpori, digitalnih orodjih ter zbiranju in souporabi podatkov. Z mrežo so bila izmenjana priporočila državljanov, o katerih so potekale razprave, prav tako so bile organizirane medsebojne izmenjave za izmenjavo znanja o nacionalnih politikah, pa tudi obiski za lažjo izmenjavo znanja z bankami hrane zunaj EU (npr. v Moldaviji). Združenje FEBA je organiziralo tudi srečanje s svojimi člani o uporabi digitalnih orodij, ki je potekalo v Dublinu. Prav tako je državljanom zagotovilo, da potekajo prizadevanja za olajšanje doniranja hrane in da se bodo še nadaljevala, pri čemer je omenilo razprave, ki so v zvezi s tem potekale na letni konvenciji združenja, ter tekočo oceno platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih v zvezi z izzivi in priložnostmi, povezanimi z doniranjem hrane.

Na podlagi tega prvega odgovora udeležencev foruma na priporočila državljanov je moderator udeležence seje (na spletu in v živo) pozval, naj zastavijo vprašanja. Državljan je vprašal, ali imajo sistem davčnih spodbud za doniranje hrane tudi druge države poleg Francije. **GD za zdravje in varnost hrane** je odgovoril, da take ukrepe uporabljajo države, kot so Portugalska, Italija in Španija, ter da smernice o doniranju hrane, ki jih je Evropska komisija sprejela leta 2017, vključujejo oddelek o davčnih spodbudah, ki so se takrat uporabljale v EU. Združenje **FEBA** je potrdilo, da navedene države uporabljajo davčne spodbude za doniranje hrane, in dodalo, da so prilagoditve DDV za upoštevanje nižje ekonomske vrednosti donirane hrane prav tako pomemben davčni ukrep, ki ga lahko uporabijo države članice. Poleg davčnih spodbud so nekatere države, kot je Italija, poenostavile upravne postopke za hrano, ki jo donirajo nosilci živilske dejavnosti (v primerjavi s postopki, ki so potrebni za uničenje ali drugo uporabo presežne hrane). **Francosko ministrstvo** je nadalje pojasnilo, da se poleg davčnih spodbud zagotavlja tudi podpora dobrodelnim organizacijam, ki jim omogoča neposreden dostop do zdravih in kakovostnih proizvodov (pobuda „Boljša hrana za vse“, za katero bo v letu 2024 dodeljenih 100 milijonov EUR).

Mednarodna koalicija za živilske odpadke je platformo EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih ter zlasti GD za kmetijstvo in razvoj podeželja opozorila, da je zaradi pomanjkanja znanja na tem področju pomembno povezati vpliv kakovosti in kraja hrane ter kratkih dobavnih verig z vplivom, ki ga lahko imajo na živilske odpadke v celotni prehranski vrednostni verigi. **GD za kmetijstvo in razvoj podeželja** je odgovoril, da Evropska komisija trenutno izvaja raziskave na tem področju in da bi si morali deležniki stalno izmenjevati informacije o tem, kako lahko lokalni prehranski sistemi pripomorejo k odpravi izgub hrane in živilskih odpadkov ter s tem k obravnavi izzivov za prehransko varnost, pri čemer je treba spoštovati pravila, ki urejajo notranji trg (tj. lokalne potrebe je treba skrbno opredeliti in jih ne enačiti z nacionalnimi). Poudaril je tudi pomen razumevanja dejavnikov vedenja potrošnikov v zvezi z živilskimi odpadki in vlogo drugih dejavnikov, kot so čas, namenjen načrtovanju in pripravi obrokov, spoštovanje hrane, znanje o hrani itd.

Državljan je vprašal, ali je mogoče razviti povezavo med konkurenčnim pravom in prednostno obravnavo lokalnih proizvajalcev. **GD za kmetijstvo in razvoj podeželja** je odgovoril, da enotni trg EU zagotavlja prosti pretok blaga, ljudi, storitev in kapitala ter državljanom prinaša številne koristi. Konkurenca mora biti poštena ter zato odprta in pregledna. Na primer, ni mogoče ustvariti obveznosti, ki bi dajale prednost nacionalni proizvodnji pred proizvodnjo drugih držav članic ali trgovinskih partneric. V zvezi s tem je GD za kmetijstvo in razvoj podeželja poudaril pomen priporočila o spremljanju in izvrševanju direktive o nepoštenih trgovinskih praksah ter nadalje pojasnil, da je bila pojasnjena uporaba pravil o konkurenci za kolektivne pobude, ki spodbujajo trajnostnost v prehranskih verigah. S strateškimi načrti SKP je mogoče spodbujati lokalne in kratke dobavne verige, izziv pa jih je razširiti, pri čemer se je treba izogibati nacionalističnim pristopom in ugotoviti, kako najbolje pomagati regijam.

Moderator je državljane na forumu pozval h kratkim sklepnim izjavam. Državljanji so povedali, da pozdravljajo napredek, dosežen v zvezi s predlaganimi priporočili, na primer s prednostno obravnavo zbiranja podatkov, davčnimi spodbudami za doniranje hrane, spodbujanjem izmenjave dobrih praks po vsej EU ter ozaveščanjem o platformi EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih ter vlogi državljanov pri spodbujanju sprememb. Poudarjena je bila tudi vloga, ki jo imajo družbeni mediji pri spodbujanju preprečevanja nastajanja živilskih odpadkov.

Državljanji so vprašali, ali bi bilo mogoče uvesti davek na hrano, zavrženo na ravni prodaje na drobno. **GD za zdravje in varnost hrane** je odgovoril, da so nekatere občine uvedle davčne spodbude, kot so na primer sheme za zmanjšanje stroškov obdelave odpadkov za podjetja, ki donirajo hrano.

Državljeni so vprašali, ali Evropska komisija glede na morebiten pozitiven učinek kratkih dobavnih verig na preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov predvideva morebitne spremembe konkurenčnega prava, v skladu s katerimi bi morali nekateri trgovci na drobno obvezno kupovati lokalne proizvode. **GD za kmetijstvo in razvoj podeželja** je odgovoril, da čeprav poteka delo v zvezi s pravili o konkurenci, ki so širše povezana s prehransko trajnostnostjo, so potrebni jasnejši dokazi, da bi taki ukrepi pozitivno vplivali na preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov. Dodal je, da bo Evropska komisija v okviru širše razprave o prehodu na trajnostne prehranske sisteme podrobneje preučila, kako podpreti teritorialne prehranske sisteme. Državljeni so za zaključek tega sklopa še hitro poudarili, da so potrebni ukrepi, ki temeljijo na dokazih, pri čemer se je treba osredotočiti na lahko dosegljive cilje in na področja, na katerih je mogoče doseči najboljše rezultate, ter sprejeti sistemski pristop v celotni prehranski vrednostni verigi.

6. Predstavitev priporočil evropskega državlanskega foruma o živilskih odpadkih in izmenjava mnenj s člani foruma (tematski sklop II: pobude za živilska podjetja) ([PDF](#))

Predstavniki evropskega državlanskega foruma, ki so sodelovali pri tematskem sklopu II (pobude za živilska podjetja), so predstavili [priporočila 8–15](#), čemur je sledila izmenjava mnenj s člani foruma, vključno s predstavniki Evropske komisije (GD za zdravje in varnost hrane), finskega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, organizacije EuroCommerce in Mednarodne koalicije za živilske odpadke.

V zvezi s priporočilom 13 je **GD za zdravje in varnost hrane** navedel, da ga veseli močna podpora državljanov določitvi ciljev na ravni EU za zmanjšanje količine živilskih odpadkov, ki jih morajo doseči države članice, pri čemer lahko same opredelijo ukrepe, potrebne za doseganje teh ciljev. Ta pristop je bil predstavljen v zakonodajnem predlogu, ki ga je Evropska komisija sprejela 5. julija in o katerem trenutno potekajo pogajanja med Evropskim parlamentom in Svetom Evropske unije. GD za zdravje in varnost hrane je opozoril, da predlog presega določitev smernic, saj določa pravno zavezujoče cilje, v skladu s katerimi morajo države članice zmanjšati količino živilskih odpadkov pri predelavi/proizvodnji za 10 %, pri prodaji na drobno in potrošnji pa za skupno 30 % na prebivalca. Ta zmanjšanja je treba doseči do leta 2030 v primerjavi z izhodiščnim letom 2020. GD za zdravje in varnost hrane je nadalje pojasnil, da je v zakonodaji EU o odpadkih že določena hierarhija za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov v skladu s priporočili državljanov, zlasti prednostna uporaba presežne hrane za prehrano ljudi.

V zvezi s priporočilom 8 je poudaril, da je danes na voljo več mrež in digitalnih orodij za lažjo prerezporeditev presežne hrane med nosilci živilske dejavnosti in bankami hrane / dobrotelnimi organizacijami ter neposredno potrošnikom. Take izmenjave ni mogoče organizirati na ravni EU, zlasti za živila, ki so blizu izteka roka uporabnosti.

V zvezi s priporočili 11, 12 in 14 je GD za zdravje in varnost hrane izrazil zadovoljstvo, da so državljeni ponovno potrdili potrebo po pristopu, ki bo temeljil na dokazih in usmerjal vse akterje pri učinkovitem preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov, ter poudaril pomen spremljanja in zagotavljanja preglednosti podatkov in doseženih rezultatov. Z letnim poročanjem držav članic o ravneh živilskih odpadkov lahko EU spremlja napredek pri doseganju svetovnih ciljev in ciljev EU. Čeprav je državam članicam naložena obveznost poročanja o ravneh živilskih odpadkov v vsaki fazi prehranske verige v skladu s skupno metodologijo, lahko nacionalni organi take metodologije prilagodijo svojim nacionalnim razmeram in posebnostim. Kar zadeva vključevanje nosilcev živilske dejavnosti v zbiranje podatkov, nekatere države članice od podjetij zahtevajo, da spremljajo živilske odpadke, druge pa podpirajo podjetja pri diagnosticiranju živilskih odpadkov in vzpostavljanju mehanizmov za preprečevanje njihovega nastajanja. Na ravni EU Evropska komisija prav tako spodbuja zaveze nosilcev

živilske dejavnosti, da bodo zmanjšali količino živilskih odpadkov, in sicer v okviru Kodeksa ravnanja EU o odgovornih poslovnih in tržnih praksah v živilskem sektorju.

GD za zdravje in varnost hrane je poudaril, da si Evropska komisija v okviru platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih prizadeva spodbujati izmenjavo dobrih praks, ki temeljijo na dokazih. Skupno raziskovalno središče Evropske komisije je razvilo okvir ocenjevanja, ki vsem akterjem pomaga pri ocenjevanju učinkovitost njihovih ukrepov, prav tako redno ocenjuje pobude za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov, ki se izvajajo v EU. Evropska agencija za okolje prav tako pregleduje in redno ocenjuje nacionalne programe držav članic za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov. GD za zdravje in varnost hrane je ponovno poudaril, da raziskovalni in inovacijski projekti, financirani v okviru programa EU Obzorje Evropa, zagotavljajo podatke in omogočajo pridobivanje spoznanj, ki so v pomoč pri preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov, na primer z boljšim razumevanjem, kako družbene norme vplivajo na vedenje in nastajanje živilskih odpadkov (projekt [CHORIZO](#)), ter s tekočim projektom [SISTERS](#), v okviru katerega se preučujejo inovacije na področju embalaže, povezane z živilskimi odpadki, in uvedba „pametnih“ posod za uporabo v logistiki dobavne verige.

Finsko ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je poudarilo zelo konstruktivno in koristno delo, ki ga je opravil državljanski forum, ter pri tem izpostavilo priporočila 10, 13 in 15. Finska že od leta 2008 meri količino živilskih odpadkov, hoteli in restavracije pa hrane ne smejo zavreči, če jo je še vedno mogoče zaužiti. Logotip (priporočilo 10) je vrsta simbola kakovosti in je lahko koristen pri opredeljevanju podjetij, ki dobro upravljajo hrano, poleg tega pa z embalažo ozavešča potrošnike. V zvezi s priporočilom 13 je finsko ministrstvo navedlo, da bi moral obstajati dober pregled hierarhije toka odpadkov, da bi se lahko osredotočili na prednostne naloge. Na Finskem obstajajo politike in postopki na nacionalni ravni, ki ljudem v stiski pomagajo pri dostopu do hrane in podpirajo podjetja, ki so pripravljena donirati hrano, ter povezujejo donatorje in upravičence do pomoči v hrani. Finsko ministrstvo je v zvezi s priporočilom 15 poudarilo pomen embalaže pri zaščiti hrane in zagotavljanju varnosti hrane, hkrati pa opozorilo na potrebo po izboljšanju embalaže, da bi se zmanjšala količina živilskih odpadkov, pri čemer je omenilo, da je od 0,5 % do 2 % vplivov živil na okolje povezanih z embalažo.

Organizacija **EuroCommerce** se je zahvalila za povabilo, potrdila navdihujočo naravo tega srečanja ter predložila povratne informacije o priporočilih 9, 12 in 15. Opozorila je na privilegiran položaj maloprodajnega in veleprodajnega sektorja, ki je na stičišču med ponudbo in povpraševanjem ter je zato še posebno vključen v preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov. V zvezi s priporočilom 9 je poudarila, da živilski odpadki za podjetja niso ekonomsko smiselni, saj ustvarjajo stroške, zato je sektor veliko vložil v napovedovanje ponudbe, vključno z uporabo umetne inteligence (poleg podatkov o prodaji), da bi se bolje razumelo in predvidelo, kaj se bo kupovalo in kdaj. Podjetja potrebujejo prožnost (namesto pravnih okvirov), da bi se lahko kar najbolje odzvala na spremembe v ponudbi in povpraševanju, kar je ključno za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov. V zvezi s tem je organizacija EuroCommerce poudarila pomen dialoga v dobavni verigi. V zvezi z davčnimi spodbudami je izrazila podporo ničelni stopnji DDV za donacije hrane, kar je prej predstavljalo oviro. Kar zadeva sistem obveznega poročanja, je sporočila, da številni njeni člani že prostovoljno poročajo o živilskih odpadkih kot način obveščanja strank in vlagateljev ter zagotavljanja preglednosti. Za nosilce živilske dejavnosti že veljajo številne obvezne zahteve, vključno z nefinančnim poročanjem. Organizacija EuroCommerce je ob upoštevanju podnebnih zavez opozorila tudi na okrepljen poudarek na živilskih odpadkih zaradi njihovega vpliva na emisije toplogrednih plinov. Poudarila je prihodnjo uredbo o embalaži in odpadni embalaži ter navedla pomembno vlogo, ki jo ima embalaža pri zagotavljanju varnosti hrane in zaščiti hrane ter s tem pri preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov.

Organizacija EuroCommerce je poudarila tudi, da mora biti velikost embalaže priročna za različne vrste potrošnikov (npr. enočlanska gospodinjstva v primerjavi z velikimi družinami). Kar zadeva inovacije na področju embalaže, je opozorila na pomen ustreznega zakonodajnega okvira, da bi podjetja lahko izvedla potrebne naložbe in da bi se omogočil vstop proizvodov na trg.

Mednarodna koalicija za živilske odpadke (IFWC) se je državljanom zahvalila za njihovo predanost in delo ter ob sklicevanju na priporočila za zasebni sektor poudarila, da je poročanje vseh akterjev v dobavni verigi o količinah živilskih odpadkov ključnega pomena in da si zasebni sektor dejavno prizadeva za standardizacijo metodologij merjenja, tudi na sektorski osnovi (npr. za javno prehrano). Kar zadeva predlog državljanov za oblikovanje logotipa, bi se lahko ta uporabil tudi za nagrajevanje podjetij, ki merijo količino živilskih odpadkov in poročajo o njej ter opredelijo akcijski načrt za zmanjšanje živilskih odpadkov. IFWC je poročala o tekočih prizadevanjih za razvoj standarda ISO o upravljanju zmanjševanja živilskih odpadkov in poudarila pomen podpiranja izvajanja takih standardov – na primer z usposabljanjem in drugimi ukrepi – na sektorski osnovi. Pojasnila je, da je pri pobudah za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov potrebno ukrepanje več akterjev: čeprav je v restavracijah na primer mogoče uvesti prakso pakiranja ostankov hrane za domov, je ni mogoče uporabljati, če jo potrošniki štejejo za kulturno nesprejemljivo. Za odpravo te ovire bi bilo treba ukrep podpreti z ozaveščanjem, spodbujanjem itd. IFWC je poudarila pomen ozaveščanja in spodbujanja sodelovanja med deležniki pri izvajanju okvira za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov, tako da se vključenem akterjem zagotovi podpora, na primer s prostovoljnimi sporazumi, kampanjami ozaveščanja ter raziskovalnimi projekti in mrežami, ki jih financira EU, kot je platforma EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih.

Po tem prvem odgovoru udeležencev foruma na priporočila državljanov je moderator udeležence seje (na spletu in v živo) pozval, naj zastavijo vprašanja, pri čemer je prebral tudi vprašanja in pripombe, zastavljene v klepetalnici, zlasti v zvezi z embalažo in potrošniškimi navadami.

Portugalsko ministrstvo za kmetijstvo je navedlo, da vzpostavitev platforme za pobude za živilska podjetja na ravni EU, ki bi povezovala podjetja z bankami hrane in potrošniki, zaradi prometne logistike ni izvedljiva. Dodalo je, da so nekatere države članice tovrstno platformo za prerazporeditev proizvodov, ki so pred iztekom datumov „porabiti do“ in „uporabno najmanj do“, na nacionalni ravni že uvedle, in vprašalo, ali so te platforme učinkovite. Po njegovem mnenju ni enotne metodologije za merjenje količine živilskih odpadkov na ravni EU, kar kaže na potrebo po enotni metodologiji na ravni Unije. Portugalsko ministrstvo je nadalje navedlo, da čeprav je treba zmanjšati količino embalaže, je ta bistvena tudi za zaščito hrane, zagotavljanje varnosti hrane in obveščanje potrošnikov.

Kar zadeva povezovanje nosilcev živilske dejavnosti, bank hrane in potrošnikov prek digitalnih platform, je organizacija **EuroCommerce** odgovorila, da ne podpira centralizirane evropske podatkovne zbirke ter da je povezovanje podjetij z bankami hrane in potrošniki mogoče bolje organizirati na lokalni ali regionalni ravni, pri čemer je izpostavila tudi omejitve, povezane z logistiko in praktično organizacijo takšne prerazporeditve. Potrdila je, da take pobude že obstajajo na lokalni ravni in da dobro delujejo.

V zvezi z zmanjšanjem količine embalaže je **finsko ministrstvo** ponovno poudarilo, da se je treba izogibati odvečni embalaži. Vendar se embalaži ni mogoče popolnoma izogniti, saj je potrebna za zagotovitev varnosti hrane.

Mednarodna koalicija za živilske odpadke je poudarila, da je pomembno povezati podjetja pri prednostnih temah, pri katerih so potrebne skupne naložbe in raziskave, na primer na področju načina merjenja živilskih odpadkov v določenem sektorju. Povedala je, da so prostovoljni sporazumi pomembni in da jih morajo države članice podpreti na nacionalni ravni.

GD za zdravje in varnost hrane je poudaril, da so države članice, ki so dosegle znaten napredek pri zmanjšanju živilskih odpadkov, sklenile prostovoljne sporazume z zasebnim sektorjem, tj. javno-zasebna partnerstva z dogovorjenimi cilji glede zmanjšanja živilskih odpadkov. Platforma EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih trenutno ocenjuje doslej izvedene prostovoljne sporazume, da bi se pridobilo in izmenjalo znanje iz teh izkušenj.

Moderator je državljane na forumu pozval h kratkim sklepnim izjavam. Državljeni so poudarili, da bi morale institucije EU zagotoviti napredek vseh držav članic s skupnim ali bolj standardiziranim pristopom ter da je treba opredeliti kratko-, srednje- in dolgoročne načrte ter obveščati o doseženem uspehu. Čeprav je treba v slednje vključiti vse državljane, bi si bilo treba bolj prizadevati za navezovanje stikov z mladimi, zlasti prek kanalov družbenih medijev, da bi se zagotovili ne le informacije, temveč tudi njihova motiviranost in sodelovanje.

7. Predstavitev priporočil evropskega državlanskega foruma o živilskih odpadkih in izmenjava mnenj s člani foruma (tematski sklop III: podpora spremembam vedenja potrošnikov) ([PDF](#))

Predstavniki evropskega državlanskega foruma, ki so sodelovali pri tematskem sklopu III, so predstavili [priporočila 16–23](#), čemur je sledila izmenjava mnenj s člani foruma, vključno s predstavniki Evropske komisije (GD za zdravje in varnost hrane), Nizozemskega centra za prehrano, združenja Independent Retail Europe in organizacije EUFIC.

GD za zdravje in varnost hrane se je zahvalil državljanom za njihova konkretna priporočila in poudaril vpliv pristopa, osredotočenega na posamezne države, na vedenje potrošnikov, pri čemer se ukrepi in intervencije izvajajo na nacionalni in lokalni ravni. Poudaril je, da je bistveno upoštevati prehranjevalne navade potrošnikov, odnos do hrane in živilskih odpadkov ter njihovo znanje in spretnosti pri upravljanju hrane, da bi preprečili nastajanje živilskih odpadkov, pa tudi njihovo motivacijo za ukrepanje. Pristop od zgoraj navzdol na ravni EU ne bi bil učinkovit za odpravo živilskih odpadkov pri potrošnikih; vendar je namen ukrepov na ravni EU olajšati izmenjavo dobrih praks, zlasti prek platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih, ter spodbujati in podpreti ukrepe, ki jih sprejmejo države članice. Zakonodajni predlog Evropske komisije o določitvi ciljev zmanjšanja živilskih odpadkov bi moral spodbuditi države članice, da sprejmejo ambiciozne ukrepe in vlagajo v programe za spremembo vedenja ter okrepijo sodelovanje med akterji v celotni prehranski verigi in drugimi ustreznimi akterji, kot so akademski krogi, nevladne organizacije in finančne institucije. Mednarodni dan ozaveščanja o izgubah hrane in živilskih odpadkih, ki poteka vsako leto 29. septembra, je priložnost za obveščanje o tem vprašanju. Evropska komisija je leta 2023 v razširjanje komunikacijskega gradiva vključila tudi državljanski forum.

GD za zdravje in varnost hrane je navedel, da je spodbujanje boljšega razumevanja in uporabe označevanja datuma („porabiti do“ in „uporabno najmanj do“) za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov eden od ciljev platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih, na kateri člani stalno izmenjujejo svoje znanje, izkušnje in dobre prakse na tem področju, in sicer v okviru platforme, njene namenske podskupine in spletnega vozlišča EU za preprečevanje izgub hrane in živilskih odpadkov. Evropska komisija je ob sklicevanju na načrtovano revizijo pravil o označevanju datuma (o kateri je bil državljanski forum obveščen na prvi seji decembra 2022) z državami članicami preučila, ali bi bilo mogoče to pobudo izvajati skupaj z zakonodajnim predlogom o določitvi ciljev zmanjšanja živilskih

odpadkov. Medtem ko so države članice podprle harmoniziran pristop na področju označevanja datuma, jih je večina poudarila potrebo po nadaljnjem razmisleku o najustreznejšem besedilu in potrebo po dodatnih potrošniških raziskavah, pri čemer so nekatere menile, da bi bilo treba več vlagati v boljše obveščanje potrošnikov o sedanjih konceptih označevanja datuma. Večina držav članic tega vprašanja ne želi obravnavati ločeno, temveč v okviru širše revizije pravil o označevanju živil, ki je še vedno v pripravi.

V zvezi s priporočilom 16 je GD za zdravje in varnost hrane pojasnil, da je odprava izgub hrane na dnevnem redu platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih, pri čemer s podskupino za spremljanje izgub hrane in živilskih odpadkov nenehno poteka izmenjava informacij. Pojasnil je, da izgube hrane na kmetijah niso obravnavane v okvirni direktivi o odpadkih, saj se tak material ne šteje za odpadke, in da ni zanesljivih podatkov o razsežnosti tega vprašanja. Evropska komisija še naprej preučuje izgube hrane in preučuje načine za njihovo preprečevanje, pri čemer upošteva delo, opravljeno v okviru ustreznih raziskovalnih projektov, ki jih financira EU. Cilj projekta [FOLOU](#) je na primer zagotoviti zanesljivo metodologijo za količinsko opredelitev izgub hrane v primarni proizvodnji, pri čemer je poudarek na izgubah, ki nastanejo od trenutka, ko so proizvodi pripravljeni za spravilo, do njihovega spravila.

Nizozemski center za prehrano se je zahvalil državljanom za navdihujoče delo in se podrobneje skliceval na priporočili 17 in 20 v zvezi s kampanjami za ozaveščanje potrošnikov. Poudaril je, da sta ozaveščanje potrošnikov in ponujanje možnosti za ukrepanje ključnega pomena, da se jih spodbudi k zmanjšanju živilskih odpadkov. Nizozemska je od leta 2015 dosegla 23-odstotno zmanjšanje živilskih odpadkov v gospodinjstvih in si še naprej prizadeva za njihovo zmanjšanje, zlasti v okviru nacionalne kampanje tedna brez živilskih odpadkov. Kampanja, ki sta jo organizirala Nizozemski center za prehrano in fundacija Food Waste Free United, je leta 2023 potekala petič, v njej pa so sodelovali številni deležniki, pri čemer je bil poudarek na povezavi med preprečevanjem nastajanja živilskih odpadkov in podnebnimi ukrepi. Uspeh pobude je bil povezan z dejavnim sodelovanjem med javnimi in zasebnimi deležniki ter združevanjem virov za povečanje dosega, pa tudi s pripravo izobraževalnih orodij in praktičnih merilnih instrumentov za domačo uporabo. Nizozemski center za prehrano je spodbudil druge države članice, naj organizirajo podobne kampanje, in predlagal, da so ukrepi osredotočeni na posamezne tedne, s čimer bo to vprašanje visoko na dnevnem redu. Vendar sedemdnevno ukrepanje ni dovolj, saj so potrebna stalna prizadevanja v celotni prehranski verigi, da bi potrošniki lažje zmanjšali količino živilskih odpadkov.

Tudi združenje **Independent Retail Europe** se je zahvalilo državljanom za to delo in poudarilo pomen izobraževanja pri zmanjševanju živilskih odpadkov pri potrošnikih in pomoči potrošnikom pri boljšem upravljanju hrane. Izobraževanje potrošnikov se nanaša na države članice. Trgovci na drobno lahko skupaj z drugimi gospodarskimi akterji pomagajo pri obveščanju, pomoči in lajšanju preprečevanja nastajanja živilskih odpadkov z uporabo številnih različnih orodij, kot so publikacije in aplikacije. Vendar pa ne morejo nadzorovati tega, kaj se potrošniki odločijo zavreči, zato ne morejo biti odgovorni za živilske odpadke na ravni potrošnikov. V zvezi s priporočilom 23 o promociji proizvodov, ki so blizu datuma izteka roka uporabnosti, je združenje Independent Retail Europe navedlo, da je to že razširjena praksa, saj je neprodaja živil za trgovce na drobno strošek. Trgovci na drobno svoje stranke obveščajo na številne različne načine (npr. z nalepkami in drugimi orodji za promocijo v trgovini) ter so najprimernejši za določanje najučinkovitejših načinov obveščanja. Zato je pomembno, da kupci porabijo prodane proizvode, sicer se živilski odpadki prenesejo iz prodaje na drobno v gospodinjstva. Združenje Independent Retail Europe je pojasnilo, da trgovci na drobno dejavno sodelujejo pri preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov, in sicer z upravljanjem ponudbe in povpraševanja, cenovnimi spodbudami, prerazporeditvijo presežne hrane bankam hrane in prek aplikacij ter nadaljnjo

predelavo neprodanih živil (npr. proizvodnja juh ali sokov). Medtem ko trgovci na drobno potrošnike dejavno obveščajo o preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov, se združenje Independent Retail Europe ni strinjalo s stališčem, da bi bilo treba kampanje za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov organizirati okoli prazničnih dni, kot je omenil Nizozemski center za prehrano.

Evropski svet za informiranje o hrani (EUFIC) se je skliceval na priporočilo 16 o shranjevanju nepobranih pridelkov ter obveščanju potrošnikov in kmetov o takih možnostih. Navedel je primer komunikacijske kampanje v Gentu, kjer je svet za hrano v sodelovanju z lokalno nevladno organizacijo pripravil digitalni zemljevid, da bi javnost seznanil s tem, kje je mogoče brezplačno obrati sadje. EUFIC je povedal, da v Franciji organizacija, imenovana SOLAAL, združuje akterje iz kmetijskega, živilskega in distribucijskega sektorja, da bi spodbudila doniranje hrane, vključno z nepobranimi pridelki, in je v sodelovanju z ministrstvom za kmetijstvo in prehransko suverenost uvedla nacionalni dan doniranja kmetijskih živilskih proizvodov. V zvezi s priporočili 18 in 21 je navedel, da so nekatere države uvedle izobraževanje o hrani v šolah, na primer Madžarska, kjer je nacionalni organ za živilske odpadke pripravil izobraževalni program, v katerega je bilo od leta 2017 vključenih več kot 25 000 otrok, 1 800 učiteljem pa je zagotovil usposabljanje in mentorstvo. V drugih državah, kot je Finska, je izobraževanje o živilskih odpadkih vključeno v učne načrte predmetov, ki vključujejo okoljsko trajnostnost, kot so okoljske študije, geografija in gospodinjstvo, finski organ za prehrano pa je pripravil s tem povezano učno gradivo. Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo je v sodelovanju z Mednarodno koalicijo za živilske odpadke pripravila izobraževalne priročnike o živilskih odpadkih, namenjene osnovnošolskim in srednješolskim otrokom, ki so v desetih jezikih na voljo na njenem spletišču. S temi priročniki se otroci učijo o družbenih, okoljskih in gospodarskih posledicah živilskih odpadkov, koristih zmanjšanja živilskih odpadkov, načinih za njihovo zmanjšanje in o tem, kako dobre navade prenesti na družino in prijatelje. Kar zadeva priporočilo 19 o souporabi hrane, se je EUFIC skliceval na izzive v zvezi z varnostjo hrane, kadar se to izvaja prek digitalnih platform. Navedel je primer, kako je te izzive mogoče odpraviti, pri čemer se je skliceval na skupnostni hladilnik v Helsinkih, kjer lahko potrošniki donirajo in prevzamejo presežno hrano, osebje pa zagotavlja, da se pravilno upoštevajo postopki za varnost hrane (donira se lahko na primer samo neodprta pakirana hrana). Helsinška mestna uprava vsako leto to dejavnost odobri za zagotovitev, da so tveganja za varnost hrane čim manjša ter da se dajo na voljo usposabljanje in orodja, s katerimi lahko tudi drugi vzpostavijo skupnostne hladilnike.

Po tem prvem odgovoru udeležencev foruma na priporočila državljanov je moderator udeleženke sestanka (na spletu in v živo) pozval, naj zastavijo vprašanja, pri čemer je prebral nekaj prejetih pripomb v zvezi z izobraževalnimi dejavnostmi.

Mreža **RÉGAL Normandie** je povedala, da ima ozaveščanje potrošnikov omejen vpliv na spremembe vedenja, rezultati raziskav pa kažejo, da so lahko najbolj učinkovite praktične dejavnosti, kot so demonstracije, kako kuhati z ostanki hrane.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije je spodbudilo udeležbo mladih na dogodkih, kot je današnja razprava z državljskim forumom. Nadalje se je sklicevalo na shemo šolskega sadja, zelenjave in mleka ter predlagalo, da se vanjo vključi donirana hrana. Slovensko ministrstvo je poudarilo, da trgovci na drobno sicer donirajo presežno hrano, vendar obstajajo omejitve zaradi prostovoljne narave takih ukrepov, in predlagalo, da se za podporo takim pobudam stori več. Nadalje je navedlo, da kmetje potrebujejo orodja in druge alternative za podporo pri obravnavanju presežne hrane (npr. nadaljnja predelava za preprečevanje izgub hrane in nastajanja živilskih odpadkov) ter da bi bilo treba take pobude vključiti v nacionalne strateške načrte. Nazadnje je poudarilo pomen usposabljanja vseh akterjev za doseganje zelenih ciljev.

Nizozemski center za prehrano je v odziv na pripombe državljanov na spletu sporočil, da si organizatorji tedna brez živilskih odpadkov prizadevajo za brezplačno oglaševanje, na primer v televizijskih pogovornih oddajah, da bi dosegli širše občinstvo. Združenje **Independent Retail Europe** je navedlo, da je uporaba družbenih medijev bistvenega pomena za doseganje mlajšega občinstva, in poudarila, da do živilskih odpadkov včasih pride zgolj zaradi organizacijskih težav v gospodinjstvih ter pomanjkanja znanja ali spretnosti na področju upravljanja, predelave in skladiščenja živil, zlasti kadar jih ni mogoče pravočasno uporabiti.

Moderator je državljanke na forumu pozval h kratkim sklepnim izjavam. Državljanke so poudarile pomen doseganja različnih ciljnih skupin z ustreznimi sporočili v okviru ustreznih kanalov in orodij ter ocenjevanja učinka take komunikacije. Preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov bi bilo treba vključiti v šolske učne načrte, prav tako bi bilo treba izkoristiti ves potencial digitalizacije in umetne inteligence. Države članice bi morale okrepiti medsebojno komunikacijo in uporabiti vse ustrezne platforme, da razširijo informacije. Državljanke so bili prepričani, da lahko pride do resničnih sprememb, saj je toliko ljudi pripravljenih pomagati.

8. Zaključek

Namestnica vodje enote za dialog z državljanke Gaëtane Ricard-Nihoul se je v imenu **Generalnega direktorata za komuniciranje** zahvalila državljanom in udeležencem za njihove prispevke ter jih spodbudila, naj ostanejo v stiku prek komunikacijskih kanalov Evropske komisije, zlasti prek vozlišča EU za preprečevanje izgube hrane in živilskih odpadkov. Tako se lahko državljanke še naprej seznanjajo z napredkom v zvezi z zakonodajnim predlogom Evropske komisije o določitvi ciljev zmanjšanja živilskih odpadkov in drugim delom, ki poteka na ravni EU, ter z izvajanjem nacionalnih akcijskih načrtov v državah članicah.

Pojasnila je, da Evropska komisija vstopa v novo fazo državljankega udejstvovanja in da bo v prihodnosti organiziranih več evropskih državljanke forumov o različnih temah. Dodala je, da želi Komisija vzpostaviti mrežo nekdanjih udeležencev državljanke forumov, ki bi prejeli informacije o dejavnostih državljankega udejstvovanja in bi lahko imeli vlogo ambasadorjev. Vsem udeležencem forumov bo poslano posebno sporočilo, v katerem bo pojasnjeno, kako sodelovati v tej mreži nekdanjih udeležencev.

Predsednik se je ob zaključku seje zahvalil vsem udeležencem in povedal, da so razprave ponovno pokazale, da morajo za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov ukrepati vsi člani družbe, in sicer na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Podani primeri so pokazali, kako je mogoče zaveze preoblikovati v dejanja ter koliko mrež in priložnosti je na voljo za skupno prizadevanje na področju vprašanja, ki je temeljnega pomena za ljudi, družbo in planet kot celoto. Čeprav o vseh obravnavanih točkah ni bilo doseženo soglasje, obstaja jasna zavezanost k sodelovanju in morda so možne različne rešitve za obravnavo ugotovljenih vprašanj. Predsednik je izrazil prepričanje, da bo zakonodajni predlog Evropske komisije ob upoštevanju zavezanosti in podpore državljanov pridobil podporo ter da ga bosta Parlament in Svet lahko sprejela hitro in ambiciozno. Predsednik je na koncu ponovil, da je bil dialog z državljanke za GD za zdravje in varnost hrane zelo dragocena izkušnja, in se zahvalil državljanom za njihov trud, članom platforme pa za današnjo razpravo in povratne informacije.